

Kiadja: A MAGYAR FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK egyelőre minden hó 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V. Ker., Sziget-utca 5/7. szám, IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Tőzegtermelés és halászat. *Rm.* — A gémfélék és a halászat. *Simonffy Gyula.* — Régebbi jogesetek. (Folytatás.) — Kérdések és feleletek. — Irodalom. Könyvismertetés. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések

Tőzegtermelés és halászat.

Ha Magyarország nem is tartozik éppen a tőzeglápokban gazdag országok közé, mégis mintegy 100,000 hektárnyi olyan területünk van, a melyet tőzeg borít (Vajda Ödön: „Magyarország tőzeglápjainak hasznosítása“, Budapest, 1912. Pátria), a mennyiben tehát a tőzeg értékesítése szóba kerül, nem jelentéktelen felületekről van szó, a melyek, mint a kiaknázott telepek maradnának hátra. Általános közgazdasági érdekből még abban az esetben is foglalkoznunk kellene ezeknek a területeknek művelési lehetőségeivel, ha a tőzeget borította földnek más értékesítési lehetősége nem volna, mint a tőzeg hasznosítása; de a tőzeglápokat, legalább a mi síklápjaink egy jó részét, legelővé vagy kaszálóvá is átalakíthatjuk, nem volna tehát helyes dolog, ha a bármely okból előnyösnek vagy szükségesnek vélt kiaknázásuk esetén nem törődnek azzal, hogy helyükbe értéktelen, hasznavehetetlen gödrök, foltok ne maradjanak a kultúra közepette.

Vajda Ödön fent jelzett tanulmányában erre vonatkozólag említi, hogy Németországban a porosz kincstár óriási lapterületein telepítéseket folytatnak. A telepések „eleinte a lóp felszínén gazdálkodnak, egyúttal azonban ássák a tőzeget s így lassanként gazdaságuk mindinkább áthelyeződik a kiaknázott területekre. Az eddig lakatlan és használhatlan lópok e telepések munkálkodása következtében lassanként kitűnő talajú szántóföldekké alakulnak át s közben a tőzeg is értékesül“ (33. l.).

Most, hogy nálunk a tüzelőanyag hiánya miatt a figyelem nagyobb mértékben fordult a tőzegkihasználás felé,*) több oldalról felmerült az az igen természetes

kérdés, nem volnának-e a tőzegkitermelés helyén visszamaradó mélyedések *halászat* révén hasznosíthatók? A gondolat szinte magától értetődőnek tűnhet fel, mert hiszen ott, a hol tőzegláp van, víz is van s a kitermelt tőzeg helyén a mélyedések *vízzel borítva* maradnak vissza. A dolog azonban még sem oly egyszerű s magától értetődő, a mint első pillanatra látszik és pl. Vajda Ödön kimerítő tanulmányában nem is szól a halászatról, mint a kitermelt tőzegetelepek hasznosítására alkalmas gazdálkodási módról.

Pedig van rá példa Németországban is, a hol a telepesek említik. De éppen ez a példa mutatja, hogy a dolog mennyire nem egyszerű. *Dr. Seligo A.* ír le egy ilyen telepet („Die Fischerei in Moosgewässern“ Mitteilungen des Westpreussischen Fischereivereines 1904. Febr.).

A Visztula-deltájában, Ebing kerületében Neukirch mellett Neuhoftól nevezett birtokon rendezték be a tőzegüzemeltetést. A vidék terepszíne alig valamivel magasabb, sőt helyenként még mélyebben is fekvő a „Frische Haff“ nevű tengerparti nagy tó vízszínénél, a melybe a környék vizei torkollanak; e tó felől és a Nogat felől (a Visztula keleti torkolati ága) töltések zárják el úgy, hogy a belvizek elvezetése csak is *mesterségesen, vízemeléssel* történhet. A tanya dombszerű emelkedésén épült nagy lóp terület közepén, a melyet tőzeg telít; a tőzeget termékeny agyagiszap borítja. A terület gondos lecsapolása mellett a tőzeg igen jó tüzelőanyaggá tömörült; ezt akarta a birtok tulajdonosa kiaknázni, de a mellett a kiaknázott területeket is megfelelően hasznosítani; erre szolgált a *haltenyésztés*.

A tőzeg kiaknázása derékszögű négyszögek alakjában történt, úgy, hogy annak hosszanti oldalával párhuzamosan évenként 6 m. széles sávot szedtek ki; az évente kiaknázott terület mintegy 0.5 hektár. A tőzeget befedő termőföldből pedig egymástól 30 m. távolság-

*) L. a tőzeglápok kitermelése és kitermelésére vonatkozó 2279/1918. és 586/1920. számú kormányrendeleteket. (B. K. 1920. évf. 22. sz.) Szerk.

ban keresztgátszerű sávokat csináltak, a melyek a kiaknázott területeket részekre osztották s a melyeket faiskolának, kosárfűz nevelésére, zöldségtermesztésre stb. használtak fel. A tavak mélysége 0.75—1.25 m. között váltakozott; a vízi növényzet buján tenyészik bennök s elhatalmasodásának csak nagyon szorgalmas víz alatti kaszálással, esetleg baggerozással veszik elejét. A tavak területe 1904-ben összesen 20 hektár volt. A lehalászás végett minden tavat külön ki lehet *centrifugal szivattyúval* üríteni, a melyet a tőzegvágó gép gőzgépe hajt. A halak a szivattyú felé tartó vízárammal haladnak s a szivattyú kosara előtt könnyű szerrel összefoghatók. A kiürítés azonban elég lassan megy, mert a tőzegtalajból a víz azon módon beszívárog a kiürülő tóba. A tavak fő hala a ponty, mellette a czompó és kárász; *a halhústermés nagyon jó volt, mert hektáronként elérte a 200 kg.-ot* tisztán csak a természetes táplálékból, etetés nélkül. A tógazdasághoz egy 10 tóból álló, együtt kerekén 1 hektárt kitevő ivadéknevelő és teleltető telep tartozik, a melynek legfőbb nevezetessége az, hogy miután természetes élővíz nincs a közelben, mesterségesen: szélmotorral és benzínmotorral hajtott szivattyúval, aztán még egy artézi kút vizével táplálják. A szélmotor, vagy ha az nem jár, a benzínmotor — mindenik 3 lóerős — két szivattyút hajthat, a melyek egyike 16 m. mély kútból húzza fel a vizet, a másik pedig az utolsó tóból emeli fel s a szétosztó csatornába juttatva, körmozgásban tartja azt.

Ezeket a tavakat úgy ásták a tanya közelében a magaslat vályogos talajába; területek 2 ártól 32 árig terjed. Egy részük nyáron ívótónak és ivadéknevelésre szolgál; télen pedig részint a piacra való anyag raktározására, részint a jövő évi népesítésre való ivadék átteleltetésére. A telep működése abban az időben, melyről a leírása szól, kifogástalan volt.

Ebből a vázlatos leírásból is kivehető azonban, hogy az ilyen berendezés olcsó nem lehet s minden esetre igen gondos kezelést igényel.

Műszaki szempontból a kiaknázott síklápok helyén létesítendő tógazdaságoknál a legfőbb nehézséget a síklápok környékét jellemző *csékély esés* okozza. A tavak kiürítése, lecsapolása másképp, mint mesterségesen, tehát *szivattyúzással*, nem lehetséges. A tavak kiüríthetősége, lecsapolhatósága elengedhetlen feltétele a rendszeres tógazdaságnak; ezt a feltételt tehát mindenképp ki kell elégíteni. De, hogy a víztelenítést megbízhatóan meg tudjuk oldani, rendszeren szükség lesz a tavakat a tőzegláptól magától vízhatlan töltéssel elválasztani, mintegy elszigetelni, mert különben a tőzegben lévő víz utána szivárgása vagy nagyon hosszadalmassá s így költségesse, vagy egyáltalán lehetetlenné teszi a tavak kiürítését.

Az ivadéknevelés, teleltetés olyan bonyolult módon, mint azt a fent leírt német telepnél láttuk, csak igazán nagyon különleges viszonyok között fizetheti ki magát s lesz egyáltalán lehetséges.

Az ivadéknevelést illetőleg még csak segíthetünk magunkon valahogy; ha egészséges élővíz nincs a közelben, hogy ívótavakat és növesztőtavakat rendezhessünk be, akkor az üzemnek ezt a részét egészen elhagyjuk s máshol nevelt, máshonnan szerzett ivadékkal népesítjük a tavakat. Az őszkor lehalászott piaci anyag elraktározása azonban addig, míg a kereskedő el nem viszi, csaknem elkerülhetlen.

Itt hát nincs más mód, minthogy a teleltetésnél, raktározásnál a vizet szivattyúzással tartjuk állandó körforgásban, hogy folyton elegendő friss levegővel

keveredjék. Az ily módon való teleltetés azonban soha sem könnyű dolog.

A műszaki feltételek szempontjából megfontolandó aztán egyáltalán a tavak vízellátásának kérdése is. Első pillanatra ez mintha felesleges volna az előbb elmondottak után, a mikor éppen azt hoztuk fel, hogy a tavak lecsapolása minő nehézségekkel jár. Csakhogy a rendszeres haltenyésztés üzeme szempontjából nem nagy különbséget tesz az, hogy 1.5 méter vagy 0.5 méter mély víz marad-e a tavakban; a baj mindenképp megvan, mert a víztől ideig-óráig teljesen meg kell szabadulni. A mi ellenben a tavak megtöltését s a tenyésztési idő alatt való megtöltve tartását illeti, ott lehetőleg állandó s elég nagy mélységű, 1.0 méteren felüli vizet kell biztosítanunk, e nélkül a legnagyobb igyekezetünk mellett is felveri a növényzet mihamar a tavakat annyira, hogy csakhamar elmocsarasodnak. A tavak szintben tartását tehát mindenképp biztosítanunk kell. Megeshet ugyan az is, hogy a lápból magából szivárgó víz is elég biztonsággal ellátja a tavakat, de itt is csak jobb, ha valami élővízzel frissíthetjük fel ezt a stagnáló vizet.

A mi magát a láp vizét illeti, az — *síklápról* szólva, a melyek közül a legtöbb ma is birtokunkban van — általában kifogástalan víz haltenyésztésre. A síklápok általában gazdagok *nitrogénben, mészben* s nem ritkán *foszforsavban* is; aránylag kevesebb bennök a *káli* és *nátron*.

Egészen mások azonban a hegyvidéken található ú. n. *mohalápok*, a melyek sokkal szegényebbek. A kétféle láptalaj jellemzését, összehasonlítva a humuszos agyagtalajjal, az alábbi táblázat (I. K. Knauthé: „Die Karpfenzucht“. Neudamm, 1901. 202. l.) elemzési adatai mutatják

	100 rész száraz talajban van:			rész
	humuszos agyagnál	mohalápnál	síklápnál	
Szerves anyag	21.40	93.29	84.18	rész
Nitrogén	0.78	1.30	3.35	"
Ásványi anyag	78.60	6.71	15.82	"
Káli (K ₂ O)	1.96	0.05	0.06	"
Nátron (Na ₂ O)	1.16	0.05	0.04	"
Mész (Ca O)	1.94	0.23	4.06	"
Magnesia (Mg O)	1.71	0.23	0.25	"
Foszforsav (P ₂ O ₅)	0.20	0.08	0.29	"

stb.

A síklápok talaja tehát elég jó talaj s így az azokból jövő víz is tartalmaz elég oly anyagot, a mely a hal-táplálékul szolgáló alsóbb rendű szervezetek bőséges fejlődéséhez elégséges. A mohalápok talajában ellenben kevés a nitrogén, de különösen kevés a mész és foszforsav; aztán van még egy igen nagy veszedelme: a *szabad humuszsav*. A víz savas volta a legnagyobb mértékben hátrányos annak halhústermő képességére; erős mesztrágyázással lehet a dolgon annyira-amennyire segíteni.

Mindenesetre tanácsos minden láp vizét előlegezen megvizsgálni savas voltára nézve, mielőtt abba halat viszünk.

Meg kell a láp vizét biologiailag is vizsgálni. A müncheni halászati biologiai állomáson végzett vizsgálatok szerint a frissen kiaknázott tőzeggödörök is hamar benépesülnek alsóbbrendű állatokkal (Allg. Fisch. Zeitung. 1919. Nr. 14. Dr. Scheffelt: „Ausnützung der Moosgewässer“). A síklápok vizeiben általában, miután elég meszet tartalmaznak s nem savanyúak, mindig megtalálhatók azok az alsóbbrendű szervezetek, a melyek a halak természetes táplálékul szolgálnak.

Az előadottak után mégis nyilvánvaló, hogy ha kiaknázott tőzeglápok helyén tőgazdaságok berendezéséről van szó, nagyon sok körülményt kell előre jól megfontolnunk; a nehézségek, hogy ilyeneket berendezzünk, általában nem csekélyek s a tőgazdaság üzemének sikeres vezetése mindig nagy körültekintést, rátermettséget fog igényelni.

De aztán nem szabad még egyről megfeledkezni. Nagy tőgazdaságokról, legalább hazai viszonyaink között, tőzeglápokkal kapcsolatban alig lehet szó, olyanokról, a melyek külön önálló üzeme kifizetné magát. Hiszen a felsorolt német példánál láttuk, hogy évenként 0.5 hektár mindössze a kiaknázott terület, tehát 10 év alatt is csak 5 hektár. Egyáltalán, ha a mostani kényszerhelyzet szülte viszonyokat vesszük is, akkor is bizonyára alig akad olyan üzem, a mely évenként 5—10 holdnál nagyobb területről szedné le a tőzeget. Ilyen nagyságú tavakban, a legjobb esetet is feltéve, a halászat csak mint a mezőgazdaság mellékfoglalkozása kezdetű meg s csak évek hosszú sora után lehet arra számítani, hogy önálló üzemmé fejleszthető.

Azt, hogy a tőzegkiaknázással kapcsolatosan berendezhető halgazdaságok minő gazdasági eredményt ígérnek, minden esetben csak a helyi viszonyok dönthetik el; ez az előadottakból könnyen megérthető. Általános tájékoztatást adni ebben a tekintetben teljes lehetetlenség. Miután azonban a halgazdaság berendezhetőségének meg vannak a maga elengedhetlen feltételei, mindenestre okszerű, hogy az a birtokos, a ki tőzegterületeit ki akarja aknáztatni s a kiaknázással kapcsolatban, vagy azután halgazdaság berendezésére gondol, e tekintetben még a tőzeg kitermelése előtt tájékoztatja magát illetékes helyen, mert fontos dolog, hogy a kitermelés mikéntje s módja úgy alakíttassék, hogy a halgazdaság létesítését ki ne zárja (pl. túlságos mély, egyenetlen gödrök ásásával), hanem lehetőleg tekintettel legyen a halgazdaság szempontjából fennálló követelményekre.

Rm.

A gémfélék és a halászat.

Írta: **Simonffy Gyula.**

A halak s a halászat kártevő madarai között a gémfélék kétségtelenül az elsők között állanak s ezért nem árt, ha hasábjainkon róluk néha-néha mi is megemlékezünk.

Ezt a kérdést külföldön, különösen Németországban és Ausztriában sokkal jobban ismerik, a szaklapokban gyakran lehet olvasni erről néha apróbb híradásokat, máskor terjedelmes tanulmányokat, a melyek sokszor valóságos szóharczczá fejlődnek. Magunkról bizony be kell ismernünk, hogy nálunk a halak ellenségeivel s az ellenük való védekezés ismertetésével kevesen foglalkoztak még eddig s így pl. egyáltalán nem látjuk tisztázva speciálisan a gémfélék által okozható károsításokat s az ellenük való védekezést sem; e tekintetben nem alakult ki megközelítően helyes halászati közvélemény sem, mert hiszen azt látjuk, hogy a halasgazdák vagy halászok egy része tűzzel-vassal pusztítja és irgalom nélkül pusztítandónak véli e hosszúlábú madarakat, másrésze pedig egyáltalán ügyet sem vet reájuk.

Már ezért is helyes tehát, ha egy kicsit behatódó módon foglalkozunk a kérdéssel.

A gémfélék (Ardeidae) közül hazánkban 8 faj fordul elő, ezek: a bakcsó vagy vakvarjú (*Nycticorax griseus* L.), a bölömbika (*Botaurus stellaris* L.), a poczgém (*Ardea*

minuta L.), a selyemgém (*Ardeola ralloides* Scop.), a szürkegém (*Ardea cinerea* L.), a vörösgém (*Ardea purpurea* L.), a nemes kócsag (*Egretta alba* L.) és a kis kócsag (*Egretta garzetta* L.). Az ornithológiai könyvek megemlítik még a pásztorgémet is, azonban csak mint nagy ritkaságot, a miből alig van 1—2 muzeális példányunk.

Az említett 8 faj közül a bakcsót, a bölömbikát, a pocz- és a selyemgémet, nemkülönben a nemes és a kis kócsagot, részint csekély számuk és korlátozott földrajzi elterjeszkedésük, illetve elhelyezkedésük, részint a halakra nézve kevésbé kártékony életmódjuk miatt, tárgyalásunk anyagából kizárhatjuk, úgy, hogy a továbbiakban, ha gémfélékről teszünk említést, tulajdonképpen csak a szürke és a vörös gémet értjük.

Hogy a gémfélék káros voltát megismerhessük s ellenük sikeresen védekezhessünk, szükséges azoknak külső megjelenésével, életmódjával, szokásával, egyszóval természetrajzával is foglalkozni, természetesen lehető röviden, mert fel kell tételeznem, hogy azokat minden szabadban élő halászszerber és gazda ismeri s ezért azok külső megjelenésének leírását rövidre fogom.

A gémfélék igen sajtáságos, szinte komikus külsejű madarak; kisebbek a gólyánál, vékony, czingár, oldalt lapított testűek; begyüket s vállaikat meghosszabbodott, ékes, foszlott tollak díszítik. A fej, szem, tekintet éles, ravasz, „kígyószerű“. Sajtászerű alkotású a csőr, a mely egyenes, kemény, hegyes; a kávák a csőr hegye felé ráspolyszerűen kiélezettek, némi fogszerű kivágással bírók. Ez egyetlen fegyverük és rabló eszközük, a melylyel hatalmas csapásokat mérnek s mely villámgyorsan valóságos szigony módjára működik. Úgy az emberrel, mint a náluk sokkal kisebb állatokkal (varjak stb.) szemben is gyáva, félénk, óvatos állatok, a melyek csak végszükségből, meglepetve, vagy megsebesülve védekeznek; de ilyenkor aztán ajánlatos velük szemben az óvatosság, mert a mint már előfordult, az ember szemét is kivághatják, de más kellemetlen sebesüléseket is okozhatnak. Repülésük lomha, ütemszerű. Táplálékuk, a melyről később részletesen lesz szó, a vízben élő különféle állatokból, kezdve a rovaroktól fel a halakig, s elvétve kisebb emlősökből áll.

A szürke vagy kékgém alap-, illetve főszíne a hamvas-szürke és a fehér, a vörös vagy barna géme a szürke és rozsdavörös. Utóbbi valamivel kisebb termetű is.

A tollazat, vagyis a faji jelleg kifejlődéséhez körülbelül 3 év szükséges, a fiatalok tehát a tollazat ékességére, némileg színre nézve elütők az öregektől, úgyszintén a tojók színezete is kevésbé élénk, mint a hímeké.

Mind a két gémmünk költöző madár. Ornithológiai megfigyelések szerint a szürkegém *márczius* közepe, a vörösgém *április* közepe táján érkezik hozzánk; távozásuk pedig ősszel, szeptember és októberre esik, de alkalmas helyen és kedvező időben, a szürkegém gyakrabban, a vörösgém ritkábban, egyes példányokban vagy csoportokban, át is telel nálunk.

A szürkegém elterjedési köre szélesebb. Középeurópában s így hazánkban is életviszonyaira nézve alkalmas helyeken majdnem mindenütt előfordul, míg a vörösgém inkább déli madár s míg nálunk igen közönséges, Középeuróban csak egyes helyeken gyakori.

Tartózkodási hely tekintetében még további különbség, hogy a szürkegém inkább a folyamok vagy folyóvizek környékét, a vörösgém pedig a terjedelmes nádas tavakat, mocsarakat és lápokot kedveli.

Sajátságos a gémfélék fészkelése, a mely majdnem mindig telepeken, „falukban“ történik; a magányos fészkelés nem gyakori. A telepek, az igazi faluk, sokszor igen népesek, több száz költőpárt is foglalhatnak magukban.

A szürke gém fészket leginkább a nagy, terebélyes fákra rakja. Legjobban kedveli a tölgyet, utána a fűzt és a nyárt; különösen kedveltek a kimagasló lomb nélküli száraz, aszott fák vagy ágak. Fészket 20—30 m. magasan a vastagabb oldalágak kiágazási helyére szereti helyezni, de előfordul az bárhol a koronában. Egyterjedelmesebb oldalágon, illetve fán sokszor 5—10, sőt több fészek van együtt, az egész telepen pedig sokszor több száz, sőt ezren felüli költőpár található. A költőtelepeken rendszeren a többi gémfélékkel, varjúkkal, kárókatonafélékkel stb. vegyesen fészkel s a ki az őserdő közepén nem látott még nagyobb szerű gémtelpeket, az előtt elképzelhetetlen az a népesség, változatosság, élénkség és lárma, a mit egy ilyen telep nyújt.*)

A szürke gém fészket azonban nem mindig telepesen a folyó vagy lápmenti erdők, ligetek vagy szigetek fáira rakja. Ott, ahol fészkelésre alkalmas erdő nincsen, mint pl. Alföldünk terjedelmes síkságain s tavain, azokon a helyeken a csuhit, tavalyi avarnádát használja fészkelő helyül.

A vörös gém ellentétben az elmondottakkal, fészket rendszeren az avarnád közé rakja s csak ritkaságszámba megy az, ha az erdős gémtelep lakói közé szegődik. Ez a madár is telepesen fészkel, de telepei közül népeseknek „nagyobb“-aknak találjuk már azokat, a melyekben 50—100—150 pár található; idegen neműek társaságába nem szívesen elegyedik.

(Folyt. köv.)

Régebbi jogesetek.

XIII.

Feljelentő hatósági közegek egybehangzó vallomásaival szemben panaszlottak mivel sem erősített tagadása figyelembe nem jöhet.

Az alsófokú ítéleteknek az elkobzott tárgyakra nézve rendelkezést kell tartalmazniok.

„... panaszlottakat méreten aluli halak kifogása miatt az idézett törvény 63. §-ának a) pontja alapján 10—10 forintnyi, behajthatatlanság esetén 1—1 napi elzárásra átváltoztatandó pénzbüntetésben, a halászatra jogosított engedélye nélkül való halászás miatt pedig a hivatkozott törvény 65. §-ának a) pontja alapján 5—5 frtnyi, behajthatatlanság esetén ugyancsak 1—1 napi elzárásra átváltoztatandó pénzbüntetésben marasztalom el s az elsőfokú hatóságot az elkobzott tárgyak tekintetében törvényszerű eljárásra utasítom.“

„Mert a feljelentő hatósági közegek egybehangzó s a halászat és mértéken aluli halak fogását igazoló vallomásaival szemben panaszlottak mivel sem erősített tagadása figyelembe nem jöhet.“

„Mert a kihágásról szóló 1879. évi XL. t.-cz. 29. §-a értelmében kihágások halmazata esetén a büntetés minden egyes kihágás után külön-külön rovandó ki.“

„Mert végül az alsófokú ítéletek az elkobzott tárgyakra nézve rendelkezéseket nem tartalmaznak, az elsőfokú hatóság ezen tárgyak tekintetében a 38,547/80.

*) Igen érdekes leírását adja Chernel István: „Magyarország madarai“ című művében. II. k. 299. l.

számú belügyminiszteri utasítás 69. §-ának d) pontja *) értelmében törvényszerű intézkedések megtételére utasítandó volt.“ (25,088/1894. sz. F. M.)

Az elkobzott háló megsemmisítésére vonatkozólag 1. 72,165/98. F. M. sz. alatt:

„A háló megsemmisítését azon okból rendelem el, mert az esetre, ha az, mint háló ériékesíttetnék, ismételtelen fel lenne használható ily törvényellenes cselekmény elkövetésére.“

XIV.

Kihágási ügyek tárgyalása közben kiderülő büntetendő cselekményekre az eljárás hivatalból terjesztendő ki.

A földművelésügyi miniszter 38,508/1894. sz. ítéletéből: „H... D...-t a terhére rótt kihágás vádja és következményei alól felmentem.

Mert a harcára az 1888. évi XIX. t.-cz. 18. §-a tilalmi időt meg nem állapít és így, tekintettel a törvény 27. §-ára, mely szerint csakis oly halak árúba bocsátása és szállítása tilalmaztatik, melyekre az idézett 18. §-ban foglalt tilalmi idő hatálya kiterjed, azon címen, hogy a panaszlott harcát árúsított el: kihágásban marasztalható s büntetendő nem volt.

Felhívom az alispán urat, hogy erről az érdekelteket értesítse s tekintve, hogy az 1892. évi július hó 1. napján kihallgatott S. A. halászbérlő beismerte, hogy G. J.-nak július hó 4-én, tehát a régi üzemterv szerint még tiltott időben, eladott 128 kg. gardát a társulat üzemtervének ellenére ugyancsak tilos időben a Balatonból fogatta, ezen beismerése daczára azonban ellene a büntető eljárás kellő időben fogamatba véve nem lett: figyelmeztetem alispán urat, hogy jövőre a kihágási ügyek tárgyalása közben kiderülő büntetendő cselekményekre nézve az eljárás szintén kiterjesztendő, mint-hogy ellenesben azok megtorlása — mint ezúttal tényleg megtörtént — elévülés következtében lehetlenné válik.“

XV.

Halászati jog átruházása vagy értékesítése körül felmerült vitás kérdések elbírálása az 1888. évi XIX. törv.-cikkekben megjelölt hatóságok illetékességébe nem tartozik. (53,867/1894. sz. F. M.)

XVI.

Tulajdonjogi kérdésekben a közigazgatási hatóság nem illetékes. Vitás esetben a hatóság a partbirtokost tartozik a halászati jog gyakorlásában megvédeni. Halászati haszonbéri szerződésből folyó kötelezettségek bírói döntés alá tartoznak.

„Módosítandó, illetőleg kiegészítendő volt a határozat, minthogy tulajdonjogi kérdésekben a közigazgatási hatóság egyáltalán nem illetékes így a medertulajdonnak s annak kapcsán a halászati jog tulajdonának megállapítása sem volt a halászati kihágások megítélésére hivatott hatóságok illetékességébe vonható, hanem ezen tulajdonjogi igényekkel a törvény értelmében tulajdonosnak vélelmezendő féllel szemben a tulajdonjogot vitató félt bírói útra kellett utasítani.“

„Özv. E. P.-né a hatóság részéről partbirtokosnak vélelmezendő, mert azon minőségének czáfolataként felhozott indok által, hogy a parton közvetlen vontatóút létezik, a vontatóút területéhez való tulajdonjog megdöntve nincs, a mennyiben a vontatóút szabadon hagyásának kötelezettsége a tulajdont terhelő egyszerű

*) Most már a 65,000/1909. sz. rendelet van érvényben (156. § 4. pont).

szolgalmként jelentkeznek s a parti területnek ezen szolgálommal történt terhelése a szolgáló telek tulajdonosának a tulajdonból folyó egyéb jogát nem csorbítja, viszont azon állítása a közbirtokosságnak, hogy a vontatóúti terület közbirtokossági tulajdon, bizonyítva egyáltalán nem lett."

"Megjegyzem egyúttal, hogy a haszonbérleti szerződés megszüntetése iránt az elsőfokú határozat indokolásában foglalt rendelkezés illetékesség hiányában sem foghat helyt, minthogy ezen szerződésből folyó jogok és kötelezettségek bírói döntés tárgyát képezik." (7814/1895. sz. F. M.)

XVII.

Kihágások halmazata esetén a pénzbüntetés minden egyes kihágás után külön-külön lévén megállapítandó, az, hogy vádlott cselekményeinél kihágási halmazat forog fenn, súlyosbító körülményként nem szerepelhet. (75,776/1894. sz. F. M.)

XVIII.

Ha megbízottak idegen vízterületen halásznak s arról, hogy a halászterület nem megbízójuké, felvilágosítva nem lettek, idegen halászterületen való halászat címén rosszhiszemű megbízójuk marasztalandó.

A halászati jog haszonbérelőjének a halászatban való akadályozásának kihágása nemcsak közvetlenül, de az alkalmazott megbízatása révén közvetve is elkövethető. (27,504/1895. sz. F. M.)

XIX.

Azon körülmény, hogy halászásra használt háló szemei a háló kijavítása által, avagy használatközben a törvényes méretnél kisebbé váltak, a kihágás elbírálásánál el nem fogadható mentesség.

"Vádlottak a halászati törvény 63. §-ának b) pontja alapján elmarasztalandók voltak, mert a tárgyalás alkalmával beismerték, hogy a törvényesen meghatározott méretnél kisebb nyílású varsákkal halásztak, azon állításuk pedig, hogy ők A. J.-nak feles halászaik s a varsák is A. J. tulajdonát képezik, a most nevezett tagadása által megczáfoltatott, azon védekezésük pedig, hogy a varsák hálószelei az ötszöri kátrányozás következtében lettek a törvényes méretnél kisebbek, elfogadható mentséget nem képezhet; míg a varsák megsemmisítése a kihágási ügyekben való eljárást szabályzó rendelet (65,000/1909. B. M. sz.) által indokolva van." (83,510/1895. F. M. sz.)

XX.

A halászati törvény az egyes büntető szakaszokba ütköző kihágásokat nem pénzbírsággal, hanem pénzbüntetéssel rendeli büntetni.

A halászati törvény a kihágás egyes eseteit taxative sorolván fel, a büntetés kiszabásánál a minősítés alapjaként nemcsak az illető szakasz általánosságban, hanem annak egyes pontjai közelebbről megjelölendők. (97,995/1895. sz. F. M.)

XXI.

A partbirtokos engedélye halászásra nem jogosít; mert a törvény határozottan rendeli, hogy a ki halászni akar, az halászcijgyet váltani és azt a halászásra magával vinni köteles.

"M. L. b—i lakos ellen folyamatba tett halászati kihágás ügyében multévi . . . sz. alatt kelt jelentésével

felterjesztett iratokat idezárva oly értesítéssel küldöm le a székesfőváros tanácsának, hogy a multévi . . . sz. alatt másodfokban hozott ítéletét, melyszerint a multévi . . . sz. alatt hozott . . . kerületi előjárósági elsőfokú ítélet helybenhagyásával M. L. halászcijgy nélkül üzött halászás által elkövetett s az 1888: XIX. t.-cz. 8. §-ába ütköző kihágás miatt az idézett törvény 66. §-a alapján a 68. §-ban jelzett célra 15 nap s végrehajtás terhe alatt lefizetendő 3 frt pénzbüntetésre, ennek behajthatatlansága esetén saját élelmezésén kitöltendő egy napi elzárásra, valamint a netán felmerülő eljárási költségek viselésére ítéltetett; a vádlott részéről bejelentett felebezés alapján felülvizsgálat alá vettem s ennek eredményéhez képest azt, felhozott helyes indokain kívül azon okból is helybenhagyom, mert vádlottnak a tárgyalás alkalmával előadott azon védekezése, hogy ő állítólag az X sziget tulajdonosától, illetve a szigeti gondnokszágtól nyert szóbeli engedély alapján halászott, a fent idézett törvény 8. §-ában foglalt azon rendelkezéssel szemben, hogy: "a ki halászni akar, halászcijgyet váltani s azt a halászásra magával vinni köteles" figyelembe vehető nem volt.

Erről a tanácsot a féllal leendő közlés és a további eljárás végeit oly felhívással értesítem, hogy miután a halászat a fenforgó esetben oly időben követtetett el, midőn a fentebb hivatkozott törvény 23. §-a értelmében némely halfaj fogása egyáltalán tilalom alatt áll, mint-hogy továbbá a bűnjelek beszerzésének hiányában sem a kifogott halak minősége, sem törvényes meretei iránt tájékozás nem szereshető, minthogy végül a tárgyalás során az sem vizsgáltatott meg, hogy a vádlottnak a halászati jog tulajdonosától a halászatra tényleg volt-e engedélye: figyelmeztesse az első fokban eljáró hatóságot, hogy jövőben a kihágási cselekmény minősítése tekintetében az 1888: XIX. t.-cz. rendelkezésére több figyelmet fordítson. (F. M. 103,709/1895.)

(Folyt. köv.)

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

3. Egy erdei utam alkalmával alig lépésnyi nagyságú pocsolóban egy jókora csukát találtam. Közben víz sehol nem volt, ott sem nőhetett fel a hal abban a kis pocsolóban, — van-e hát valami természetes magyarázata, hogy hogyan került oda?

M. K.

Feleletek.

3. Nagyon kár, hogy érdekes megfigyelésének közelebbi adatait nem közli; nevezetesen, hogy milyen időszakban látta, találta ott a csukát? Mekkora volt a hal? Milyen volt az időjárás akkor s előzőleg?

A jelenség természetes magyarázatát ugyanis előző nagy szárazság s utána következő esős idő adhatná. Az egyik német halászati szaklap (Allg. Fischerei Zeitung. 1919. Nr. 17 és Nr. 19.) mult évi folyama két idevágó megfigyelést is közöl.

Az egyik szerint egy várkertet körülvevő 1¹/₂ méter mély árok, a melyben mindig sok hal volt, 100 esztendő óta először száradt ki, annyira, hogy csak itt-ott maradt benne egy kis víz. Az árok kiszáradásával egyidejűleg eltűntek a vízben volt halak is; elhullott halat azonban egyetlen-egyet sem lehetett látni. Miután azonban egy nagyobb s tartós eső az árokba ismét juttatott vizet, hirtelen megint sok apró hal mutatkozott abban s tüzetesebb megfigyelésnél kitűnt, hogy helyenként iszapfelhők mutatkoznak, a melyekből halak bontakoztak ki, köztük egy 40 centiméter hosszú csuka is és aztán vígan úsztak tova a vízben. A halak szemmel láthatólag szaporodtak és az árok régi halbősége visszatért. A halaknak eltűnése az árok kiszáradásával bizonyára abból a képességükből magyarázható, hogy víz hiányában, betemetkezve a fenék iszapjába, valami tetszhalottszerű álomféle állapotba esnek s mikor ismét víz kerül rájuk, felelevenednek. Ebben az állapotban hosszabb időszakon át is jól kibírják a szárazságot. Baj persze, ha aztán

esetleg helyenként támad kisebb fenékvíz, mert az elég ugyan a halak felébresztésére, de kevés a megélhetésükre s így csúskhamar elpusztulnak.

A másik esetet egy hídépítőmester írja le. A Saar folyón át építették a vasúti hidat; az építő terület körzetében néhány kisebb pocsolya volt, a melyek a melegebb évszakban, nagyobb szárazság idején, teljeseen kiszáradtak. A pocsolyák fenekén lévő vékony iszapréteg összevissza repedezett; alatta a talaj szilárd és teljesen száraz volt. Egy idő múlva, talán egy vagy két hét múlva, esős napok állottak be s a pocsolyák ismét vízzel teltek meg. A folyóból nem juthatott beléjük víz, mert a vízállás alacsonyabb volt. Néhány nap múlva az egyik egészen tiszta vizű medenczében mozgást vett észre a megfigyelő, de azt hitte, hogy talán alsóbbrendű állatok, bolharákok, nyúzsógnak benne. A mozgó lények azonban sokkal élénkebbek s egészen más alakúaknak látszóttak; közelebről vizsgálta meg tehát azokat, nagy meglepetésére kitűnt, hogy egész sereg parányi halacska van a vízben. Miután teljesen ki volt zárva, hogy más vízből kerülhettek oda azok a zsenge halacskáik, csak az tehető fel, hogy benne voltak már előzőleg a vízben s a szárazságot az iszap alatt, álomszerű állapotban húzták ki s megelevenedtek, mikor ismét víz jutott hozzájuk.

De legérdekesebb az, a mit *dr. Antipa* „Die Biologie des Donaudeltas” című előadásában közölte. Ha a Dunadelta óriási úszólámpjai nagy szárazság idején, az ottani tavaknak csaknem a fenekére süllyednek, egy sereg nagy hal záródik alájuk, a melyek aztán az iszapos pépben várják meg a legközelebbi áradás idejét. Mikor a Sulinaág szabályozásánál ezeken a nádas lápokon át ásták az átvágásokat sokszor emeltek ki a korok vedrei az iszap s korhadt nádgyökerek között *nagy harcsákat* is oly helyeken is, a hol egyáltalán nem sejtették, hogy alól víz legyen.

Kárász és czomópó igen sok él a delta árterében található idősleges tavakban. Nagyon gyakran előfordul, hogy ezek a tavak ősz felé kiszáradnak s csak vastag iszapréteg marad bennük, a melynek tetején száraz kéreg támad. Hogy ezt az állapotot a legközelebbi esős időszakig vagy áradásig kibírják, a jelzett halak beásák magukat mélyen az iszapba s ott várják be, álomszerű állapotban, a jobb időket. Ilyen helyeken lévő halakat többször találtak.

Az ellentállóképesség legkitűnőbb példája azonban a magasabb rendű állatok között a *csík*. Oreg pocsolyákban él, a melyek az áradás elmulta után azonnal kiszáradnak és pedig némelyek annyira, hogy kocsival lehet rajtuk átjárni. Ilyen járt utak alatt ásva, többször találtak már csíkot az iszapban oly helyeken is, a melyekre egy év óta nem jutott vízáradás. Ha az iszapréteg vastag, a csík annál mélyebben ássa be abba magát, minél jobban kiszárad az s ott aztán biztosan kállja úgy a nyári szárazságot, mint a téli hideget. Ha az iszapréteg sekélyebb, legfeljebb 40 centiméter mély s alatta kemény a talaj, akkor már nem védi eléggé a halakat s azok legfeljebb a nyári szárazságot állják ki, de ha a telet is víz nélkül kell ott tölteniök, akkor elpusztulnak.

Mindezek az esetek a halak egyszerű alkalmazkodási képességéről tesznek tanúságot, a melylyel a rájuk szakadó száraz időszak alatt életüket fentartani módjuk van. Bizonyára ez a képesség magyarázza meg a csúskának előfordulását is olyan elhagyott, magában álló kis pocsolyákban.

Mindenesetre érdekes dolog volna, ha olvasóink közül is közölnétek valaki e téren tett megfigyeléseit.

IRODALOM. KÖNYVISMERTETÉS.

„A vízjogi törvény, a vele kapcsolatos törvények és rájuk vonatkozó rendeletek” című, *Dános Miklós* átdolgozásában 1905. évben megjelent vízjogi kommentárnak harmadik kötete most került a könyvpiacra.

Az a körülmény, hogy az alapvető vízjogi törvényt és a vele kapcsolatos törvényeket 1905. év óta újabb törvényekkel kiegészítették és módosították, másfelől, hogy a törvényhozás időközben ide vonatkozóan új törvényeket alkotott, végül, hogy egyes kormányrendeletek a vonatkozó régi eljárásokat alapjukban megváltoztatták, indokolta annak a szükségét, hogy ez a kommentár — hogy céljának és rendeltetésének minden tekintetben megfeleljen — már a teljesség kedvéért is, mindezekkel az új alkotásokkal kiegészítették és helyesbítették. A még 1917. év végén nyomdába adott, de az időközben bekövetkezett papirhiány, nyomdai zavarok és egyéb korlátozások miatt megjelenésében késleltetett e művet a jogfolytonosság beállításával örömmel fogják fogadni mindazok a körök, a melyek vízkérdésekben tanácsra vagy útbaigazításra szorulnak.

A 36 ív terjedelmű munka, melynek bolti ára vászonba kötve 80 korona, a *Patria* nyomdai részvénytársaságnál (IX., Üllői-út 25.) megrendelhető, a hol 80 K áron a mű első két kötetének még raktáron levő példányai is kaphatók.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

A Velencei tavi halászati társulat f. évi február hó 25-én tartotta rendes évi közgyűlését Székesfehérvárott *dr. Klaucz György* elnökletével.

A jolyó ügyek után, melyek során a társulat 1919. évi zárszámadása 30,730 K 22 f. bevétellel 30,726 K 22 f. kiadással s ehhez képest 4 K készpénzmaradvánnyal helyben hagyták s az 1920. évre az igazgatás költségei 510 koronában állapították meg, a tó halászati hasznobérének emelését tárgyalta a közgyűlés.

Elnök jelentése szerint írásban és élőszóval is adatott be hozzá eziránt indítvány. Két évvel ezelőtt 10—15 koronás halarak voltak. Akkor azt hitte a közgyűlés, hogy magasabbra már nem szökhettek az árak és 100,0-os emelésben állapotodott meg a hasznobérlő czéggel. A halarak növekedése azonban minden várakozást felülmúl s még további emelkedésre van kilátás. Az élőponty budapesti vásárcsarnoki ára kilogrammonként 50—70 korona; még jegelt állapotban is 35—55 K; a tó többi halfajtai közül a kárász kg-rként 40 K, a keszeg pedig 20—35 koronáért kel. Ellenben az is tény, hogy a pénz vásárló értéke 30—40-ed részére süllyedt ahhoz képest, a milyen volt a halászati hasznobérszerződés megkötése idején, ehhez képest az üzemi költségek is megfelelően emelkedtek. Mindent összevetve a halászati jogtulajdonosok érdekeltsége a már egyszer felemelt hasznobér ismételt arányosan felemelését kívánja és pedig az eredeti szerződésben kikötött hasznobér *négyszeresére*. A közgyűlésen jelen volt hasznobérlővel való tárgyalás után, közös megegyezéssel a hasznobérnek 300%-os emelésében állapotodtak meg, úgy, hogy a 300% hasznobérlővel együtt a halászati hasznobér 1920. január 1-től 1921. december 31-ig évi 61,440 K; 1922. január 1-től 1926. december 31-ig évi 71,680 K; 1927. január 1-től 1931. december 31-ig évi 81,920 korona lesz, a mennyiben az élőponty budapesti vásárcsarnoki nagykereskedői középára kilogrammonként 20 korona alá nem száll. Ha 20 koronán alulra csökken, de 15 koronán felül marad a fent körülírt halár, akkor a hasznobérlő 200% lesz, 15 koronán alul árak mellett pedig visszaáll a legközelebbi negyedben az 1918. szept. 30-iki közgyűlésen létrejött egyezség érvényessége és hatálya. Közbejöhethető pénzátváltoztatás esetén a törvényes átszámítás lesz a hasznobéri összegek névze is mértékadó.

Ez a megegyezés mindenestre követendő okos példája az egymással szemben való méltányos megértésnek s egyszersmind a legjobb czáfolata annak a nagy tájékozatlanságra valló s a hozzátérítés a' solut hiányát mutató közleménynek, a mely a Velencei-tó halászatára vonatkozólag az egyik helyi s onnét átvéve, az egyik fővárosi delutáni lapban is nem rég megjelent.

A Balaton Halászati Részvénytársaság f. évi február 18-án tartotta rendes évi közgyűlését Siófokon.

A kommunizmus megdölte után ez volt a részvénytársaság első közgyűlése, a melyen tulajdonképp az 1918/1919. üzemi évre vonatkozó zárszámadást tárgyalták. E számadásból kivehetőleg a rendkívüli tartalékalapot ismét 50,000 koronával emelték és a leltárkiegészítési tartalékot 250,000 koronával növelték; értékpapír-csökkenés címén pedig új tartaléknak vetették meg az alapját 100,000 koronával s mind ezen felül maradt még felosztandó nyeresésnek 197,471 K 95 fillér. A mint tehát e számadatok mutatják, a részvénytársaság a forradalmi idők ellenére is jó mérleget tudott összeállítani.

A zárszámadás részletes adatai a következők:

Mérlegszámla. Vagyon: Pénztári készletek 45,983 K 03 f. Értékpapír 1,100,391 K 04 f. Ingatlanok, gőzhajók, berendezések és takarékbetétek 3,354,920 K 09 f. Óvadékok 45,550 K. Folyószámlakövetelések 160,620 K 59 f. Összesen 4,707,465 K 35 f.

Teher: Részvénytőke 144,000 K. Rendes tartalékalap 799,110 K 95 f. Rendkívüli tartalékalap 200,000 K. Értékcsökkenési tartalékalap 309,70 K 07 f. Leltárkiegészítési tartalék 750,000 K. Adók tartaléka 240,000 K. Értékpapír-csökkenési tartalék 100,000 K. Óvadékok 3,421 K 50 f. Folyószámla tartozások 46,416 K 23 f. Átmeneti tételek egyenlege 621,574 K 65 f. Felosztandó nyereség 197,471 K 96 f. Összesen 4,077,465 K 35 f.

Veszteség- és nyereségszámla. Tartozik: Hasznobérszámla 88,734 K 67 f. Haltenyészts-számla 53,000 K. Munkabérszámla 1,075,804 K 27 f. Gőzhajószámla 57,610 K 99 f. Adószámla 106,090 K 30 f. Általános üzemi kiadások 314,159 K 25 f. Felosztandó nyereség 197,471 K 96. Összesen 1,892,871 K 44 f. **Követel:** Mult évi nyereségátvétel 30,188 K 51 f. Jövedelem halból 1,758,884 K 14 f. Jövedelem kamatokból 103,798 K 79 f. Összesen 1,892,871 K 44 f.

A zárszámadás tételei között a halból való jövedelem az előző évihez képest (1,217,002 K 89 f.) jelentékeny növekedést (541,881 K 25 f.) mutat, a mi a haláraknak az általános árnövekedéssel lépést tartó emelkedésében leli magyarázatát. Ezzel szemben azonban a munkabérek és üzemi kiadások, beleértve az adót is, megkétszereződtek, mert az előző évi 780,097 K 36 f.-rel szemben most e címen 1,553,664 K 81 f. számolnak el. A viszonyokat jellemzi

azonban, hogy ebben a nagy összegben a „gőzhajó-üzemszámla” mindössze 57,610 K 99 fillért tüntet fel, szemben az előző évi 87,362 K 92 fillérrel. Epp ilyen jellemző dolog az is, hogy a „Vagyon” készleteket egyáltalán nem tüntet fel.

Bajorország halászati egyesületei. Aligha van még egy ország Európában, a melyben a halászat iránti érdeklődés olyan mértékű volna, mint Bajorországban. A „Bajor Országos Halászati Egyesület”-en kívül még 253 kerületi, járási s községi halászati egyesület, illetőleg társulat működik az országban, a melyeknek együttesen 13,648 tagjuk van. (Allg. Fischerei Zeitung. 1919. Nr. 16.)

VEGYESEK.

A tatai ősponty. Tek. Szerkesztőség! Bátorodom nagybecsű tudomására hozni, hogy a tatai Nagytóban tartott egy drb nagy ponty, mely halászati szakkörökben eléggé ismeretes volt s melyet a tó akkori tulajdonosa, gróf Esterházy Ferencz, kuriózumként tartott, főleg azért, hogy rajta a ponty fejlődésére s korára nézve megfigyelések legyenek eszközölhetők, a folyó éve február havában kivégeztetett. A pontyot először az 1898. évben megtartott halászat alkalmával helyezték vissza a Nagytóba, akkor 4 nyaras lehetett és

1. kép. A tatai ősponty.

5–6 kg. súlyú, azontúl a tó lehalászása után minden harmadik évben vissza helyezték. A legnagyobb súly, mit elért, 22 kg. volt ezelőtt 6 évvel. Aztán ez a súly 20 kg.-ra csökkent s ilyen maradt mostanáig. A ponty ikrás volt s teljesen ép, egészséges állapotban került minden harmadik évben hálóba. Méretei: 108 cm. hosszú és 30 cm. magasság. Kora a fent említett adatok szerint 26 év. A többféle alakban történt lefényképezés után (1. kép) magam preparáltam s üvegszekrénybe elhelyezve fogjuk az utókor számára megőrizni.

Fodermayer Rezső tógazd. intéző.

Hivatásos halászok. Örömmel olvastuk a „Halászat” f. évi február 15. i számában a „Hivatásos halászok”-ról szóló cikket. Nagyon helyes volna, ha a hivatásos halászok összefognának. De ne csak a halászbérlő halásmesterek, hanem a feles, részes halászok és a halászsegédek is, mert azok is mind hivatásos halászoknak tartják magukat s azoknak is kell lenniök. Ezt azért mondom, mert ezt a mesterek nem mindig akarják elismerni. Aztán az is nagyon jó volna, ha a halászok tapasztalataikat egymással közölnék; hiszen mindenik tudhat olyat, a mi a másik figyelmét kikerülte s a minek tudása közös érdek lehet. Tanulni nem szégyen senkitől. Ez a tanulás nagyon jó volna „könyvből” is. Még sokan vannak a hivatásos halászok között, a kik a „könyvből” tanult bölcseséget nem sokra tartják, pedig nincs igazuk, ha a könyvből tanult dolgokon tudományos kutatások, vizsgálatok eredményeit

értjük. Ezeket a gyakorlati halásznak is tudnia kell, ha a vizet, a melyben dolgozik, halászatilag művelni, vagyis annak halállományát gyarapítani is akarja. Az ilyen vizsgálatokkal ismerős halász tudja azt, hogy a nyugodt vizekbe, holt ágakba, fűzfabokrokat kell elhelyezni, hogy a ragadozó halak közül pl. a süllő jól megíjjon. Azt is tudja, hogy a ponty ívása alatt, a mi, úgyszólván, egész nyáron át tart — aprilistól szeptemberig —, nagyon szemmel kell tartani az orvhalászokat, mert ezt a tavaszi halat ívásközben igen könnyű zsákmányul ejteni. Aztán nem sajnálja az ilyen halász a fáradságot, hogy írta a gémet, vidrát stb., mert megtanulta, hogy ezek halat esznek, tehát kárt okoznak neki.

Ha ismerjük jól a halak s a halakkal együtt élő állatok életét, a víz egész természetrajzát, akkor fogunk csak okosan dolgozni tudni. Ezt azonban még sokan nem akarják belátni, ezért volna hát nagyon jó, ha a hivatásos halászok jobban összefognának.

J. K.

A hallstatti tó halairól érdekes dolgot közöl O. Haempel egy a tórol írott tanulmányában. Ez a szép víz tudvalegőleg mély alpesi tó, a melynek fő hala egy Coregonus-faj, annak pedig legfőbb tápláléka a lebegő plankton; ez a plankton a mély vízben függőleges vándorlásokat végez; a nagyon mély rétegek lakói is feljönnek estére a víz színére, a honnét azonban napkeltekor ismét eltűnnek. Ilyenkor táplálékot keresve, a coregonus-halak is a víz felszínén tartózkodnak, legkönnyebb tehát azokat a korai hajnali órákban fogni, mikor a tavat körülvevő magas hegyek még árnyékokat vetnek a vízre.

Az ilyen egyszerű megállapítások is mutatják, hogy milyen fontos dolog a gyakorlatra a vízben tartózkodó állatok életfolyamának tanulmányozása egymásra való vonatkozásukban; ezt különben minden értelmes hivatásos halász elismeri ma már.

A német hálóipar is a legnagyobb nehézségekkel küzd a szénellátás hiányossága miatt. A legnagyobb német hálógyár Itzehoeban már mult év december 16-a óta teljesen szünetel. Legutóbb ismét két nagy hálógyár volt kénytelen üzemét beszüntetni. A hálóipar termelőképességét egyáltalán ötnegyedév óta béníttják már a munkamegszakítások, szállítási nehézségek, a nyersanyag beszerzésének akadályai stb. Mindez a legnagyobb mértékben akadályozza a német tengeri halászat üzését, a mi ismét a néptáplálkozásra, a melynél oly rendkívüli nagy jelentősége van a tengeri halnak, nagy csapás. (Allg. Fischerei Zeitung. 1920. Nr. 4.)

Pontyok folyókban. Az északi vidékeken fekvő országok folyóiban a behelyezett pontyivadék szépen gyarapszik ugyan, de a ponty még sem honosodik meg azokban; csak mesterséges halastással lehet az állományt fenntartani. Ennek okát Doose W. német haltenyésztő abban találja, hogy a ponty ívásának idejében pl. a németországi folyók vize még nagyon hideg. (Fisch. Zeitung. 1919. Nr. 16.) Első pillanatra elfogadhatónak tetszik ez a magyarázat. De már a közleményt hozó lap szerkesztője is rámutat arra, hogy olyan tavakban is, a melyeknél elég sekély, tehát könnyen felmelegedő szélvíz van, csak ritkán ívnek meg a pontyok. De aztán, ha meggondoljuk, hogy a ponty ívási ideje minő hosszú — aprilistól szinte augusztusig tart —, akkor nem lehet ehinnünk, hogy a tavaszi késése magában megakaszsa azt; ha nem ívik le korán, akkor leívik később, akkor, a mikor éppen a víz melege már íváásra ingerli. Vagyis a ponty sem kalendáriumi időponthoz köti az ívását, hanem sokkal inkább az időjáráshoz. Hogy e tekintetben milyen eltérések észlelhetők más halaknál is, mutatja pl. az Amerikából ideszármazott szívárványos pisztrángnál észlelt különböző ívási idő.

Annak tehát, hogy a pontyok egyes folyókban, a hol egyébként jól megélnék és gyarapodnak, meg nem ívnek, a víz késői felmelegedése aligha lehet az oka.

Milyen meleget bírnak el a halak? Angliában, South-Kensingtonban, az ottani haltenyésztő társaság kísérleteket végzett arra nézve, hogy milyen meleget bírnak el a halak. E végből néhány pontyot, keszeget, sügért, csellét, lazacot, aranycsozpót, közönséges czompót és pisztrángot helyeztek 11° C. hőmérsékű vízbe. Melegvíz hozzávetésével a víz hőmérsékét aztán lassanként emelték. Mikor a hőmérő már 27° C-t mutatott, egy sügér fordult fel. Gyors egymásutánban követték aztán a vörösszárnú konczér 28°1, a lazac 28°3, a pisztráng 28°3, a cselle 29°4, a fenékjáró küllő 29°7, a czompók 31°1, végül a ponty 32°8° C-nál. A mint aztán a halakat ismét 11° C. hőmérsékletű hideg vízbe tették, csak a ponty és czompó tért magához, a többi elpusztult.

Halászat a bőrparipar szolgálatában. Az amerikai hivatalos jelentések a halászatnak egy különös újabb neméről adnak hírt Floridában és Éjszakkarolinában. Azokon a partokon leginkább emberevő czápákat és ú. n. sertésczápát fognak és pedig azért, hogy bőrüket kicserezzék. E halak bőrének ilyen kikészítése nagyon folyik már ott s kitűnő bőryanagot állít elő.

A mexikói öböl vidékén temérdek az emberevő czápa az egész éven át, úgy, hogy minden kifogott sertésczápára öt czápa jut.

Áz új ipar tehát bőven kap nyers anyagot s nagy gazdasági eredményt jelent, mert ezeknek a vadállatoknak eddig semmi hasznuk nem volt, hanem csak a hajózást veszélyeztették.

A fogásukra használt hálók rendkívül erősek, mert a czápák 400—2000 font súlyúak s a hálóba kerülve, nagyon hevesen s veszedelmesen védekeznek. A halászoknak pedig az a fontos, hogy a halak, miután a bőrük feldolgozásáról van szó, teljesen épen kerüljenek partra. A hálókat kisebb motoros hajók vontatják s a halászok ügyessége abban áll, hogy a megtelt hálót nyüzsgő tartalmával mielőbb valami száraz magaslatra húzzák, a hol aztán a háló maga a lejtőn terül szét és a dühödtségik vergődő állatok lassanként kimulnak.

A kölyökczipák bőrét épp oly jól felhasználják, mint az öreg példányokét. Sőt a czápa gyomorfalából is a kecskebőröz hasonló erős anyag kerül ki. A serté-czápa bőrét három minőségben készítik; a vastagabb nehéz czipókra való, a középső minőségéből finomabb lábbelik készülnek, a legvékonyabból pedig — svéd keztyűk. (D. F. Z. 1919. Nr. 37.)

Keleti közmondás. A keleti népekről tudjuk, hogy mondásaik a legtöbbször meglepően találók. Egy ilyen, a halászat köréből vett kitünő megfigyelésről tesz tanúságot ez is: „Az elszabadult hal mindig nagyknak látszik”.

Budapesti halpiacz. Majdnem teljesen hal nélkül állott már a piacz, a készletek elfogytak, mire a románok a tiszántúli részek kiürítését megkezdették. Most hát végre megnyílt a lehetősége, hogy Budapest a Tiszáról és a Tiszántúlról is kapjon halat; az e tekintetben való ellátásában valami mérsékelt javulás mégis csak remélhető. A mint hírlük, sikerült az ottani tógazdaságok betelelt halanyagának egy részét megmenteni. Csak az volna kívánatos, hogy a vasúti szállítás mielőbb meginduljon, akkor talán a husvéti ünnepekre mégis lesz hala Budapestnek.

Kísérletek történnek arra is, hogy a Jugoszláviában felhalmozott tenyésztett halakból nagyobb mennyiségek behozassanak; csak az a kérdés, sikerül-e a megfelelő engedélyeket kieszközölni.

Ez utóbbi hírekre és a húsárak némi csökkenésére, a már túl-hajtott halárak némileg estek. Az áruhiány azonban még távolról sem szűnt meg és félt, hogyha a fent említett és várt mennyiségek húsvét előtt nem érkezhetnek piacunkra, az ünnepekre ismét hallatlan árat fogunk tapasztalni.

Tenyészanyagban óriási a kereslet, ehhez képest óriási az ivadék ára is, mert a meg nem szállott területek tógazdaságaiban alig akad némi felesleg pontyivadékban; igen sok kisebb tenyésztő tava marad majd benépesítetlen. Sajnos, a fennálló viszonyok mellett a haltenyésztés terén is csak szerény óhaj marad a közel jövőben a többtermelés; azok a tényezők, a melyek a többtermelést lehetővé tennék, még nagyon hiányoznak.

Budapesti piacz halárai nagyban: Süllő, nagy 100—120 korona, közép 90—110 K, apró 60—80 K. Ponty, nagy 70—80 K, közép 60—70 K, apró 40—60 K, jegelt 40—90 K. Harcsa, vágó 100—120 K, közép 80—100 K. Csuka 80—110 K. Czompó 40—80 K. Kárász 20—60 korona.

Hivatalos árjegyzés. A vásárcsarnoki igazgatóság hivatalos árjegyzése nagyban való eladást már alig jelez; ponty került jegelve a piaczra márcziusban métermázsánként 5500—6500 K árkban.

A kicsiben való eladásoknál az árak emelkedését február 14-től márczius 6-ig az alábbi összeállítás mutatja 1 kg.-ra vonatkozólag fillérekben tüntetve fel az árakat:

a) Edesvízi (élő) hal:	1920. február 14.		1920. márcz. 6.	
	Vásár-csarnokokban	Nyílt piacson	Vásár-csarnokokban	Nyílt piacson
Ponty, nagy ...	6000—7000	4000—6000	7500—10000	5000—8000
„ kicsiny ...	5000—6000		6000—7000	
Harcsa, nagy ...	—	—	—	10000—10000
„ kicsiny ...	—		—	
Csuka, nagy ...	6000—7000	—	8000—10000	5000—9000
„ kicsiny ...	5500—6000		7000—7000	
Kárász ...	3500—3500	3000—3000	—	—
Czompó ...	5000—5000	5000—5000	6000—6000	6000—6000
Márna ...	5000—5500	—	8000—8000	—
Keszeg ...	—	—	—	—
Apró, kevert hal ...	—	3500—3500	—	3000—4000
b) Edesvízi jegelt (nem élő) hal.				
Ponty, nagy ...	5000—5000	3000—4500	7000—8000	2800—6000
„ kicsiny ...	3600—4000		4000—7000	
Harcsa, nagy ...	—	—	10000—10000	9000—9000
„ kicsiny ...	—		8000—8000	
Csuka, nagy ...	5000—5000	—	7500—8000	4500—7000
„ kicsiny ...	3600—3600		7000—7000	
Fogassüllő, dunai ...	—	—	10000—10000	—
I. Fogassüllő, balatoni nagy 3 kg. felül ...	—	5500—5500	—	8500—10000
II. Fogassüllő, balatoni nagy 2—3 kg.-os ...	—		—	
II. Fogassüllő, balatoni kicsi 45 cm. h. feljebb ...	—	—	—	—
IV. Fogassüllő, balatoni kicsi 35 cm. h. feljebb ...	—	—	—	—
Keszeg, balatoni ...	2500—2500	—	—	—
Garda, balatoni ...	2500—2500	—	2800—2800	—
Kárász ...	2500—2500	—	—	5000—5000
Czompó ...	4500—4500	—	6500—6500	—
Márna ...	4500—4500	—	—	—
Keszeg ...	2500—2500	—	6000—6000	3000—3000

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. Gy., Budapest. A „Budapesti Közlöny” f. évi 31. számában megjelent 820. M. E. sz. kormányrendelet címében valóban általában csak „haszonbérékről” szól, de a rendeletből magából kitűnik, hogy kizárólag csak földhaszonbérékre vonatkozik s csakis ilyeneknek az emelését engedi meg. A halászati jogok haszonbérének emelésére csak újabb rendelet adhatná meg a törvényes alapot; a mennyiben ilyen rendelet kiadása tervbe volna véve, annak bizonyára hamarosan meg kellene jelennie, — azt ajánljuk tehát, várjon még egy kis ideig az ügygyel; egyezkedni akkor is lehet majd.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsas élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: József 48—94

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd, (Somogy m.).

Sürgönyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékekkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd, (Somogy megye).